

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

МЕСЕЧЕН

Б Ю Л Е Т И Н

ЮЛИ, 2010

СОФИЯ

УВАЖАЕМИ СПЕЦИАЛИСТИ И РЪКОВОДИТЕЛИ,

Вие разполагате с поредния месечен хидрометеорологичен бюлетин. В него е направен месечен обзор на основни процеси и явления от метеорологична, агрометеорологична, хидрологична и екологична гледна точка за територията на страната. Оперативната информация, набираема от националната мрежа на НИМХ, дава възможност за бърза и обща преценка на влиянието на тези явления и процеси върху различни сфери на икономиката и обществения живот, за вземане на оптимални управленски решения и повишаване на икономическата полза от стопанската дейност и комфорта на живота.

Месечният бюлетин се публикува в ИНТЕРНЕТ на адрес: <http://www.meteo.bg>.

Подходяща информация за изследователски, юридически и бизнес цели, преминала през стандартен контрол, може да се получи чрез официална заявка до НИМХ, дадена на същия адрес.

НАЦИОНАЛНИЯТ ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ

е основно оперативно и научноизследователско звено на БАН в областта на метеорологията и хидрологията с предмет на дейност:

- метеорологични, агрометеорологични и хидрологични информации, данни и анализи за химическото и радиоактивното замърсяване на въздуха и водите;
- краткосрочни, средносрочни и месечни прогнози на времето и водите и фенологичното развитие и формиране на добиви от земеделските култури;
- изследвания по физика на облаците, валежите и опасните явления от хидрометеорологичен произход;
- обезпечаване с научно-приложни изследвания, експерименти, разработки и методики на различни дейности в селското стопанство, транспорта, енергетиката, строителството, туризма, проектирането, водното стопанство, търговията, екологията, гражданската защита и други изследователски работи в областта на природните и инженерните науки;
- експертни оценки и експертизи при неблагоприятни хидрометеорологични явления и колебанията на климата;
- обучение за степен “Доктор”, специализанти и дипломанти в сферата на компетентност на НИМХ.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

I.1. Синопична обстановка

I.2. Температура на въздуха

I.3. Валежи

I.4. Силен вятър

I.5. Облачност и слънчево греене

I.6. Особени метеорологични явления

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

1. СИНОПТИЧНА ОБСТАНОВКА

1–7.VII През първите дни от юли се запазва обстановката от последните дни на юни – над Черно море и югоизточните райони от континента остава блокиран циклон, добре развит и във високите слоеве на атмосферата, а западната част от Балканския полуостров е в периферията на област от високо налягане, чийто център е над Западна Европа. Въздушната маса над страната е силно неустойчива, развива се мощна купесто-дъждовна облачност, има гръмотевични бури и валежи, на места интензивни. Температурите са малко по-ниски от обичайните.

7–12.VII През нощта срещу 8.VII преминава активен студен фронт, с гръмотевични бури и превалявания. С усилване на вятъра от северозапад за кратко прониква хладен въздух и на 8.VII дневните температури са чувствително по-ниски. Впоследствие при земята налягането се повишава и страната попада в южната периферия на антициклон с център към Централна Европа и после Прибалтика. Високият циклон над Черноморския басейн, обаче, се запълва много бавно и над Източна България времето остава лабилно, с краткотрайни следобедни валежи.

13–24.VII Във височина над Европейска Русия се образува мощен антициклон и Балканите попадат в югозападната му периферия. При земята баричното поле е почти без градиент, на границата на две образувания – антициклон на север и плитка депресия на югоизток. Температурите се повишават и стават по-високи от обичайните. Преобладава слънчево време, но в източните и планинските райони има краткотрайни локални валежи и гръмотевични бури, някои от които са доста интензивни и предизвикват локални наводнения с материални щети и дори една човешка жертва.

25–27.VII Над страната от запад на изток преминава добре изразена долина със студен фронт, а след него и още един, вторичен. Отново има валежи с гръмотевични бури, на места интензивни и чувствително понижение на дневните температури.

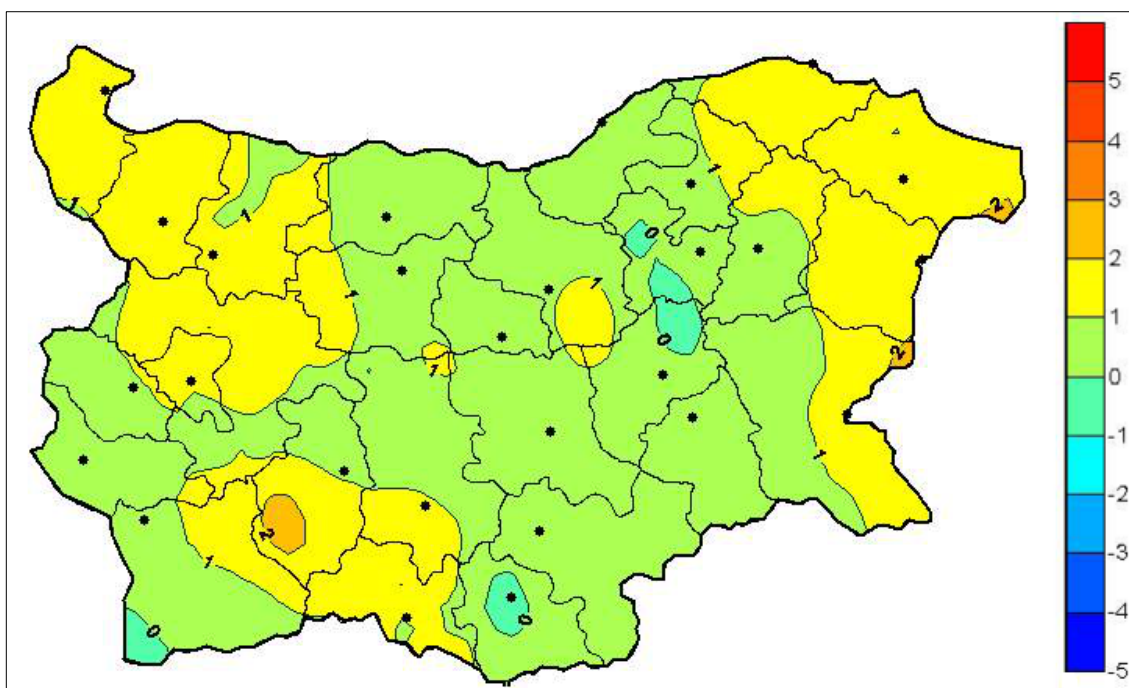
28–31.VII Налягането отначало бързо се повишава и израства гребен от запад, след това слабо се понижава и баричното поле става почти безградиентно, но с относително високо налягане. Във височина баричното поле също е базградиентно, но относително ниско – страната се намира в южната периферия на долина. Установява се предимно слънчево време, с температури близки до обичайните за периода.

Метеорологична справка за месец юли 2010 г.

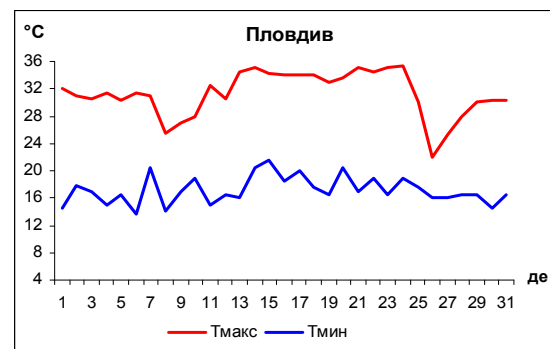
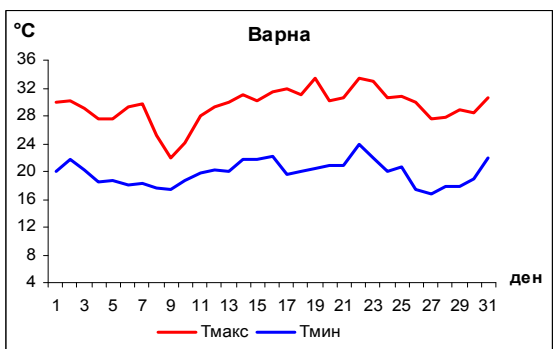
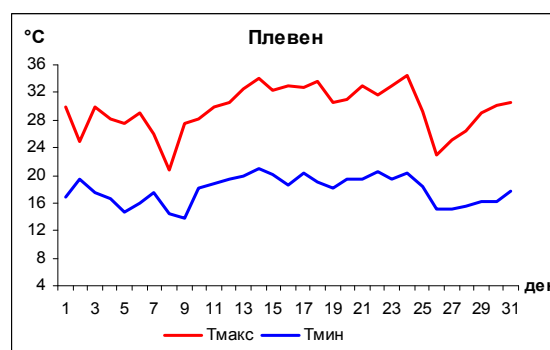
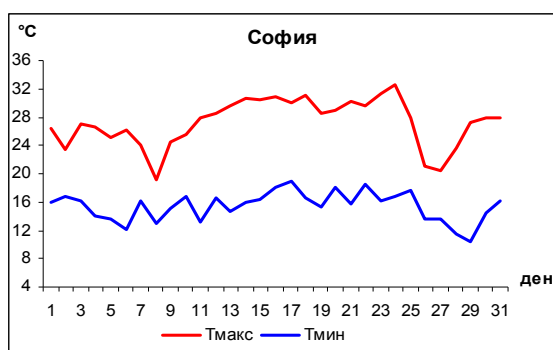
Станция	Температура на въздуха (°C)						Валеж (mm)				Брой дни с			
	Т _{ср.}	δТ	Т _{макс}	дата	Т _{мин}	дата	сума	Q/Qn (%)	макси-мален	дата	количество валеж (mm)		вятър ≥14m/s	гръм. бури
											≥1	≥10		
София	21.2	1.4	32.5	24	10.5	29	53	84	14	26	9	2	1	13
Видин	24.0	1.6	35.2	23	12.4	30	27	58	19	2	3	1	1	7
Монтана	23.4	1.3	35.0	24	14.6	9	21	40	6	3	6	0	1	10
Враца	22.8	1.0	33.5	24	14.0	28	69	92	23	1	8	3	1	10
Плевен	23.6	0.7	34.4	24	13.7	9	110	183	43	5	9	3	4	7
В.Търново	22.5	0.8	33.5	14	14.4	29	109	165	26	9	15	5	1	12
Русе	23.9	0.4	34.6	24	16.4	9	48	82	16	20	7	1	5	9
Разград	21.4	0.4	30.7	24	14.0	8	121	216	37	9	11	3	1	6
Добрич	22.4	2.2	32.7	23	14.4	30	191	383	35	5	10	7	11	12
Варна	23.6	1.7	33.5	19	16.8	27	99	268	35	27	12	3	4	16
Бургас	23.8	1.4	33.5	19	16.2	9	146	417	44	9	10	6	5	10
Сливен	23.6	0.9	33.1	16	13.8	8	106	216	38	27	9	4	4	12
Кърджали	22.6	-0.3	33.0	23	10.8	8	95	238	37	8	11	3	7	9
Пловдив	24.2	1.3	35.4	24	13.6	6	120	240	40	27	9	3	1	10
Благоевград	23.0	1	36.2	24	11.6	29	24	62	9	25	5	0	2	9
Сандански	25.0	0.7	37.4	17	14.3	8	63	192	34	25	7	2	2	13
Кюстендил	21.8	0.9	35.2	24	10.0	29	25	49	11	27	7	1	0	8

δТ – отклонение от месечната норма на температурата; Q/Qn – процентно отношение на месечната валежна сума спрямо нормата. Нормите са изчислени по данни за периода 1961–1990 г.

Температура на въздуха – отклонение от климатичната норма (°C) през юли 2010 г.

Температура на въздуха (°C) през юли 2010 г.

2. ТЕМПЕРАТУРА НА ВЪЗДУХА

През юли 2010 г. средните месечни температури са между 21 и 24°C в по-голямата част от страната. Само по долното поречието на Марица и Струма, в района на Пловдив и Асеновград и по поречието на Дунав в областите Видин, Монтана и Враца те са между 24 и 25°C. По високите полета на Западна България,

Предбалкана и в планинските райони по местата с надморска височина над 500 m средните месечни температури са между 19 и 21°C. По планинските върхове средните месечни температури са между 6 и 14 °С. Месец юли е най-топъл в Асеновград (средна месечна температура 25.3°C). В по-голямата част от страната средните месечни температури имат отклонение от нормата за юли между -0.5 и 1.5°C. Само някои станции в Североизточна и Северозападна България и в планинските райони имат отклонение от нормата между 1.5 и 2.5 °С.

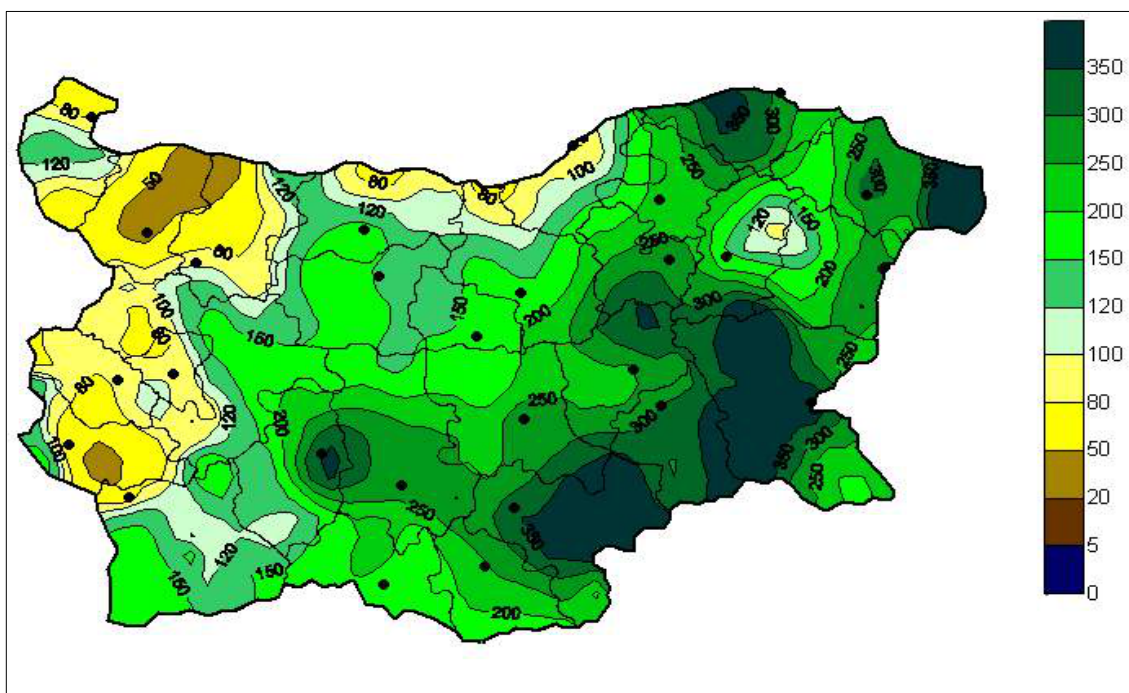
Периодът от 1 до 9.VII е със средни денонощни температури около нормата за юли в рамките на $\pm 2^\circ\text{C}$. От 10 до 24.VII е относително топло и средните денонощни температури са между 2 и 7°C над нормата за юли. От 25 до 28.VII има захлаждане и средните денонощни температури са между 1 и 3°C под нормата за юли. През последните два дни от месеца отново е относително топло със средни денонощни температури от 1 до 3 °С над нормата. Най-студено е в Драгоман на 26.VII (средна денонощна температура 13.2°C). Най-топло е в Сандански на 15.VII (29.4°C).

Най-високите максимални температури са измерени на 17, 18 и 24.VII (Сандански 37.4°C на 17.VII). Най-ниските минимални температури са измерени на 5, 8 и 29.VII (Чепеларе 5.8°C на 29.VII).

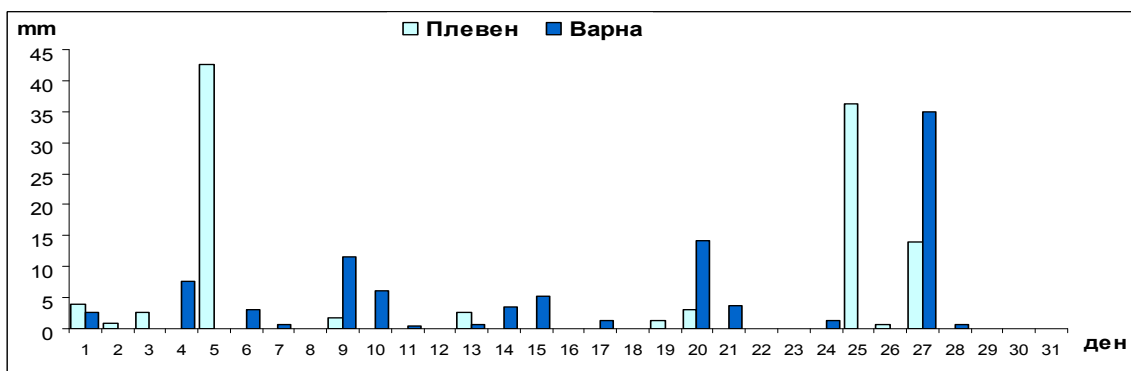
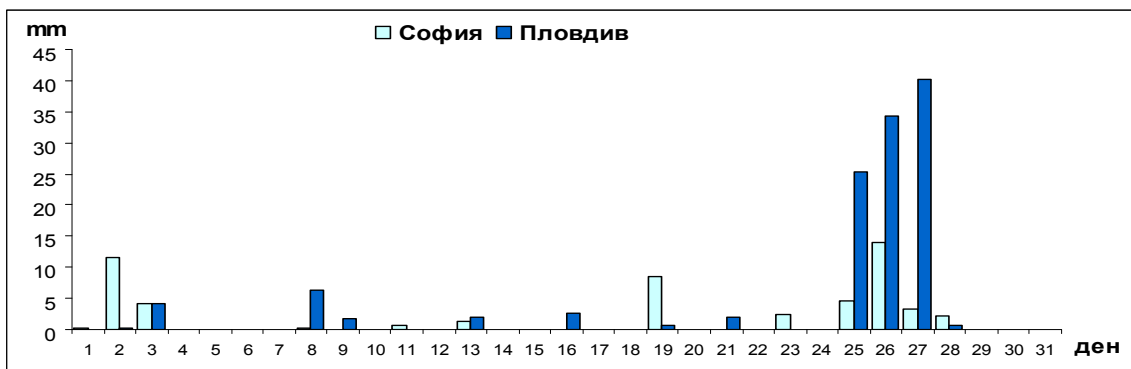
3. ВАЛЕЖИ

През юли в Източна и в Централна южна България месечните суми на валежите са много по-големи от нормалните. В процент от климатичната норма те са между 119 и 546 % (Шабла 910 %). В Централна северна и Западна България те са около или по-ниски от нормалните. В процент от климатичната норма те са между 39 и 189 % (Монтана 39 %). Валежи има през повечето дни от месеца в различни части на страната. Най-масови и обилни са валежите между 8 и 10.VII и между 26 и 28.VII. Около 6 и 7.VII и през последните три дни на месеца има валежи само на отделни места. Най-голямото 24-часово количество валеж е регистрирано на 9.VII в Шабла (201 mm). Броят на дните с валеж от 1 и повече mm е между 3 и 9 в Западна и между 7 и 15 – в Източна България. Броят на дните с валеж над 10 mm е между 0 и 3 в Западна и между 1 и 7 – в Източна България.

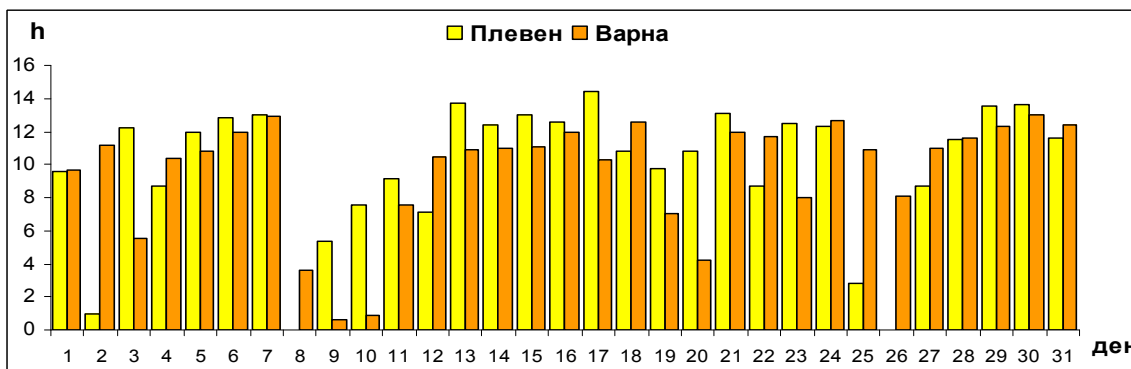
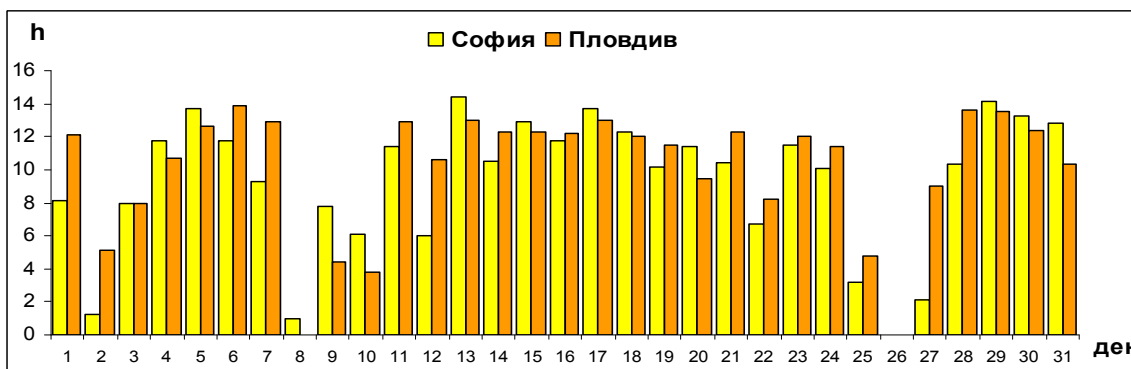
Териториално разпределение на валежите (в % от климатичната норма) през юли 2010 г.

Денонощни количества валежи (mm) през юли 2010 г.

Слънчево греење (часове) през юли 2010 г.

4. СИЛЕН ВЯТЪР

Условия за силен вятър (14 m/s и повече) има около 7.VII в по-голямата част от страната и между 24 и 28.VII главно в Северна и Източна България. През останалите периоди има регистриран силен вятър в отделни станции и той е свързан главно с развитието на локални гръмотевични бури. Броят на дните със силен вятър е предимно между 0 и 5.

5. ОБЛАЧНОСТ И СЛЪНЧЕВО ГРЕЕНЕ

Средната облачност е между 3 и 8 десети, което е около и над нормата. Броят на ясните дни е предимно между 2 и 14, което е под нормата, а броят на мрачните дни е предимно между 1 и 10, което е около и над нормата.

6. ОСОБЕНИ МЕТЕОРОЛОГИЧНИ ЯВЛЕНИЯ

Локални и краткотрайни сутрешни мъгли има в 12 дни от юли, отбелязани от метеорологични станции предимно във високи котловинни полета и в близост до реки и водни басейни. Почти всеки ден това явление е отбелязвано в повечето от петте високопланински обсерватории (Черни връх, Мургаш, Ботев, Рожен и Мусала), защото са в облачна среда.

Гръмотевични бури се развиват доста често и със значителен обхват по територия. Наблюдавани са в мрежата от синоптични станции в 27 дни от месеца (съответно в 21 дни през юли 2009 г.). Със сравнително масов характер (когато са наблюдавани в синоптични станции, разположени в 4–5 и повече административни области на страната) гръмотевици има в периодите 1–4, 11–12 и 18–27.VII. *Последният период е със значителна продължителност.*

Валежи от **град** са наблюдавани в 14 дни през юли по оперативни данни от станции в метеорологичната мрежа (в 10 дни през юли 2009 г.). С масов характер (валежи от град в станции от 6 и повече области на страната) са градушките на 4 и 18.VII.

Наблюдавани са и са заснети сравнително слаби и предимно водни смерчове (торнада) от любители (главно за рубриката „Аз репортерът“ на bTV) както следва:

- 01.VII – Зараждане на смерч над околностите на магистрала „Тракия“ в района на Вакарел;
- 20.VII – смерч над Варненското езеро;
- 26.VII – смерч над Черно море срещу Аркутино;
- 26.VII – смерч над Черно море срещу Созопол

Опасни и особено опасни явления

Проливните валежи (Шабла 201 mm, Странджа 67 mm, Бургас 44 mm и т.н.) по студения фронт от 8 срещу 9.VII (отразено събитие във в. „Труд“ като „Половин България подгизна на 9 юли“) нанасят значителни щети на имущество, реколта, електроснабдяване и туризъм в селища и райони от Североизточна България. Има съобщение от ДБГ в Долни Дъбник за паднала противорадова ракета и пробила бетонна плоча на строеж в гр. Искър, Плевенско.

Смерчове над Варненското езеро (20.VII) и над Черно море (срещу Созопол и срещу Аркутино, 26.VII)

(сн. „Аз репортерът“ на bTV)

с. Върбица, Шуменско (9.VII)

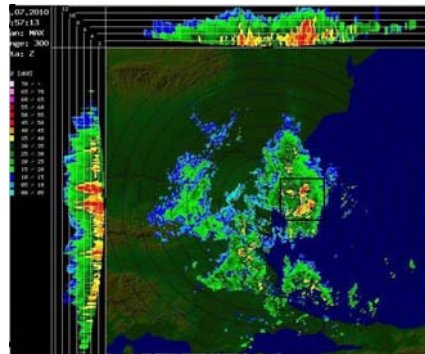
В наводнен Балчик (14.VII)
(сн. „Аз репортерът” на bTV)

Варна – поредното наводнение (20.VII)

8.VII Спътникова и радарна снимки с означена мощна облачност,
дала проливните валежи в Шабла, Балчик и др.
(сн. НИМХ и Метео-РВД Варна)

22.VII Едра градушка в с.Дружинци,
общ. Кирково
(сн. „Аз репортерът” на bTV)

По неустойчивите атмосферни процеси от 19–22.VII обилни валежи с вятър, гръмотевични бури и град са причина за нови щети отново по северното Черноморие и някои селища в Родопите.

Поредицата проливни валежи по процесите в периода 24–26.VII са причина за локални наводнения и щети, най-значителни в областите Пловдив, Пазарджик и Смолян. Бедствено положение е обявено в гр.Съединение (сумарен валеж от трите денонощия 112 mm). За същия период значителни сумарни валежи са измерени в Чепеларе (133 mm), Пловдив (100 mm), Панагюрище (78 mm) и др. От силни ветрове има нанесени щети в райони от Северозападна (18.VII), в селища от Югозападна (24.VII) и в Североизточна България (26.VII).

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

1. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА

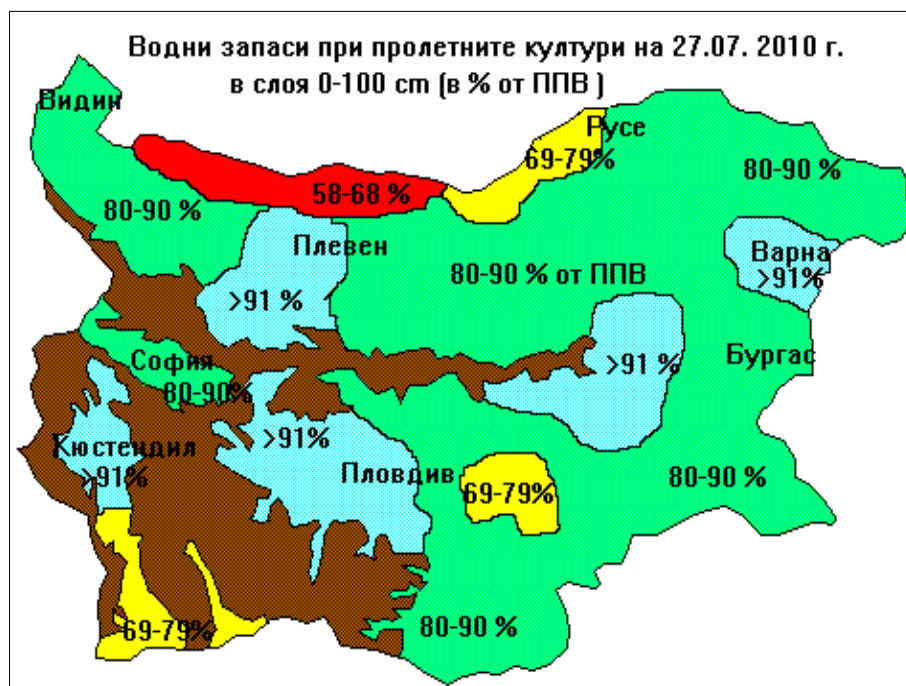
Интензивните, а на места и поройни, дъждове от края на юни и първото десетдневие на юли доведоха до значително увеличение на почвените влагозапаси, а при отделни полета и до силно преовлажнение на горните почвени слоеве. В някои източни части от страната количеството на валежите надхвърли неколнократно месечните норми (Шабла 258 l/m², Добрич 114 l/m², Калиакра 105 l/m², Разград 99 l/m², Елхово 91 l/m², Силистра 43 l/m²). В тези райони състоянието на орния слой не позволяваше провеждането на почвени обработки и затрудняваше нормалния ход на сезонните дейности на полето. На места в Южна и Източна България обилните валежи бяха придружени от градушки и бурни ветрове, които нанесоха щети по земеделските култури. Вследствие на наднормените валежи, отделни земеделски участъци бяха наводнени, а някои полета – заблатени.

На 7.VII при измерване на почвените влагозапаси при пролетните култури в 50-сантиметровия почвен слой се установи, че в повечето полски райони те са над 75–80 % от ППВ, а в районите с наднормени валежи достигаха нива, близки до ППВ. В еднометровия почвен слой най-ниски бяха запасите от влага при пролетните култури в агростанциите Чирпан, Хасково, Капитановци и Новачене, между 66 и 76 % от ППВ, а най-високи, повече от 88 % от ППВ, бяха влагозапасите в районите на Сандански, Пазарджик, Ловеч, Генерал Тошево, Ямбол, Карнобат, Търговище, Шумен и Софийско поле.

През второто десетдневие на юли преваляванията продължиха, но количеството на валежите в повечето полски райони не надхвърли 10–15 l/m². Изключения се наблюдаваха само на отделни места (Ловеч 47 l/m², Силистра 26 l/m², Варна 23 l/m² и Кърджали 22 l/m²), където валежите надхвърлиха нормата за второто десетдневие на юли. Настъпилото значително затопляне и постепенното спиране на валежите подобри условията за провеждане на механизирани почвообработки на полето. На 17.VII съдържанието на влага при пролетните култури в еднометровия почвен слой беше най-ниско в агростанциите Новачене, Бъзовец, Кнежа и Кюстендил, между 56 и 66 % от ППВ, а най-високо, над 88 % от ППВ, бе влагосъдържанието в крайните североизточни части на страната, както и в районите на Шумен, Търговище, Карнобат, Ловеч, Ямбол и Пловдив.

Около средата на третото десетдневие на юли настъпи съществено захлаждане, с интензивни, на места в Южна и Източна България поройни, валежи от дъжд, които предизвикаха преовлажнение на орния почвен слой и възпрепятстваха провеждането на механизирани обработки на почвата. Количеството на валежите в отделни източни и южни райони в периода 25–27.VII отново достигна и надхвърли до два пъти месечната норма (Пазарджик 103 l/m², Пловдив 100 l/m², Чирпан 72 l/m², Добрич 72 l/m², Хасково 65 l/m² и Сандански 51 l/m²), в резултат на което бяха наводнени стотици декари обработваеми площи и бяха нанесени щети на земеделските култури. На 27.VII при измерването на нивото на запасите от влага в почвата бе установено, че в 100-сантиметровия слой при пролетните култури в по-голямата част от страната те бяха над 80 % от ППВ, като най-ниски, 58–68 % от ППВ, бяха влагозапасите в агростанциите Новачене и Бъзовец, а стойности между 91 и 99 % от ППВ бяха измерени предимно в районите с наднормени валежи като Пловдив, Пазарджик, Кюстендил, Ловеч, Плевен, Ямбол, Сливен, Карнобат и Суворово (вж. прил. карта).

2. СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ

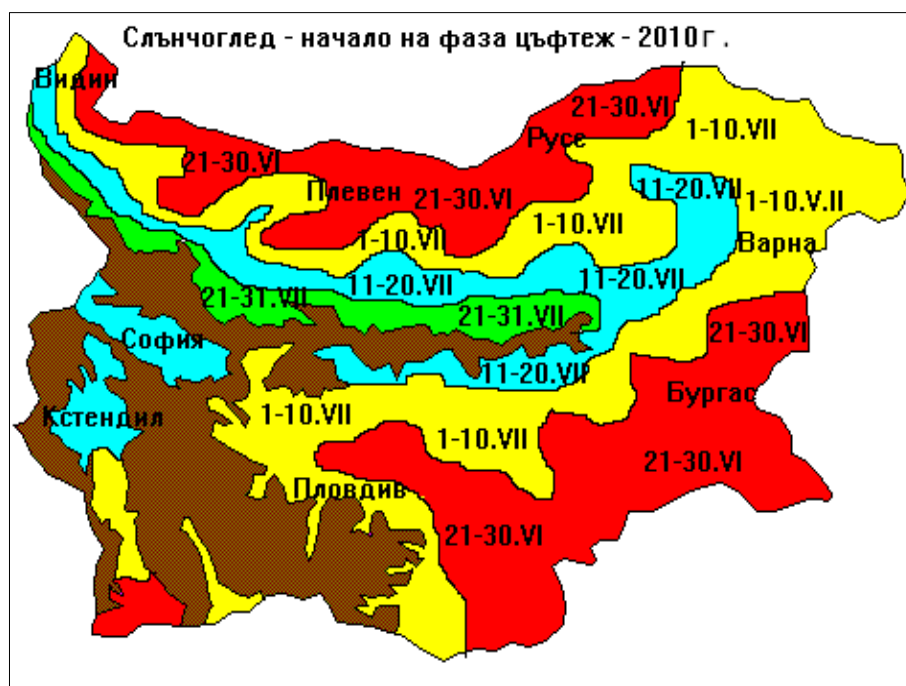
През по-голямата част от първото десетдневие на юли, необичайно за сезона, лимитиращ фактор за развитието на земеделските култури бяха топлинните условия. С малки изключения вегетацията на царевицата, слънчогледа и останалите пролетни култури протече с по-забавени темпове, при поднормени средноденонощни температури. През десетдневие голяма част от добре осигурените с влага пролетници, достигнали максималните си размери от вегетативна биомаса, встъпиха в репродуктивен стадий от развитието си. В началото на месеца при по-ранните хибриди царевица в полските райони преобладаваха фазите изметляване, цъфтеж на метлицата и изсвиляване, а при слънчогледа – цъфтеж.

В Източна България падналите наднормени и интензивни валежи причиниха повреди – полягане и почерняване на класовете и семената при посевите с пшеница, ечемик и рапица (Суворово, Търговище, Генерал Тошево, Ямбол и Карнобат). При част от преовлажнените посеви бе констатирано и покълване на зърното в класовете – **в агростанция Карнобат при 80 % от пшеницата**. Високата атмосферна влажност бе

предпоправка и за развитието на болести по земеделските култури – мана по зеленчуците, мана и сиво гниене при лозата, струпяване и късно кафяво гниене при ябълките, крушите и другите овошки.

През второто десетдневие на юли настъпи затопляне на времето и промяна в агрометеорологичните условия. В по-голямата част от полските райони преобладаваха наднормени температури, с максимални стойности до 35–36 °С (Свищов, Русе, Пловдив и Сандански), които ускориха развитието на земеделските култури. На отделни места в Дунавската равнина (Вардим) и в крайните югозападни райони (Петрич) ранните хибриди царевица встъпиха в начало на фаза млечна зрелост.

В началото на третото десетдневие наднормените топлинни условия поддържаха ускорени темпове на развитие при земеделските култури и станаха причина за скъсяване на междуфазните периоди и ускоряване на растежа при царевицата и слънчогледа. В средата на десетдневие настъпи промяна на времето и чувствително понижение на максималните температури, най-осезаемо в северозападните райони с 8–10 °С. До края на юли агрометеорологичните условия запазиха неустойчивия си характер. Високата атмосферна влажност, която се поддържаеше в резултат на валежите през третото десетдневие, създаде благоприятни условия за увеличение на гъбните патогени по зеленчуците, овошките и лозата. В агростанция Хасково при 30 % от лозите са установени повреди от болести. През втората половина от третото десетдневие на юли развитието на царевицата, слънчогледа и другите пролетни култури протече при температури около и под обичайните за периода. В края на юли при царевицата в зависимост от хибридите се наблюдаваха различни

фази – при по-късните хибриди протичаше изметляване, цъфтеж, изсвиляване, оплождане, формиране и наливане на зърното, а при ранните – млечна зрелост и преход от млечна към восьчна зрелост. **На единични места в крайдунавските и югозападните райони при ранните хибриди бе регистрирано и начало на фаза восьчна зрелост.** При слънчогледа в зависимост от сеитбените дати протичаха фазите цъфтеж при късно засетите посеви и наливане на семената при тези, засети в агротехнически срок. В отделни райони от Дунавската равнина (Ново село) и Тракийската низина (Пловдив, Недялско) слънчогледът встъпи във фаза узряване. В края на юли при памука се наблюдаваше масово фазата цъфтеж. През третото десетдневие полският фасул в равнинните райони приключи развитието си.

3. ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

Честите и проливни валежи през юли ограничаваха провеждането на сезонните полски работи, възпрепятстваха жътвата на пшеницата на много места в Североизточна България. През второто и началото на третото десетдневие настъпило стабилизиране на времето даде възможност да бъде прибрана значителна част от зърнената реколта. **Добивите от пшеница, получени в агростанциите на НИМХ-БАН, и качеството на продукцията варират в твърде широки граници:** 128 kg/da – агростанция в ИФРГ София, 490 kg/da в Костинброд, 250 kg/da в Любимец, 520 kg/da в Пазарджик, 300 kg/da в Хасково, 355 kg/da в Сливен и Карнобат, 456 kg/da в Генерал Тошево, 555 kg/da в Исперих, 629 kg/da в Разград. **На много места в Източна България**

получените добиви надвишават средните за страната, но зърното е покълнало и е с лоши биохимични показатели и ниски хлебопекарни качества. През второто десетдневие на юли се провеждаха интензивни дейности по растителна защита за ограничаване на развитието и разпространението на гъбните болести по лозата, зеленчуковите и овощните култури, добили масов характер вследствие на честите валежи от началото на лятото.

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

1. ХИМИЧЕСКО ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

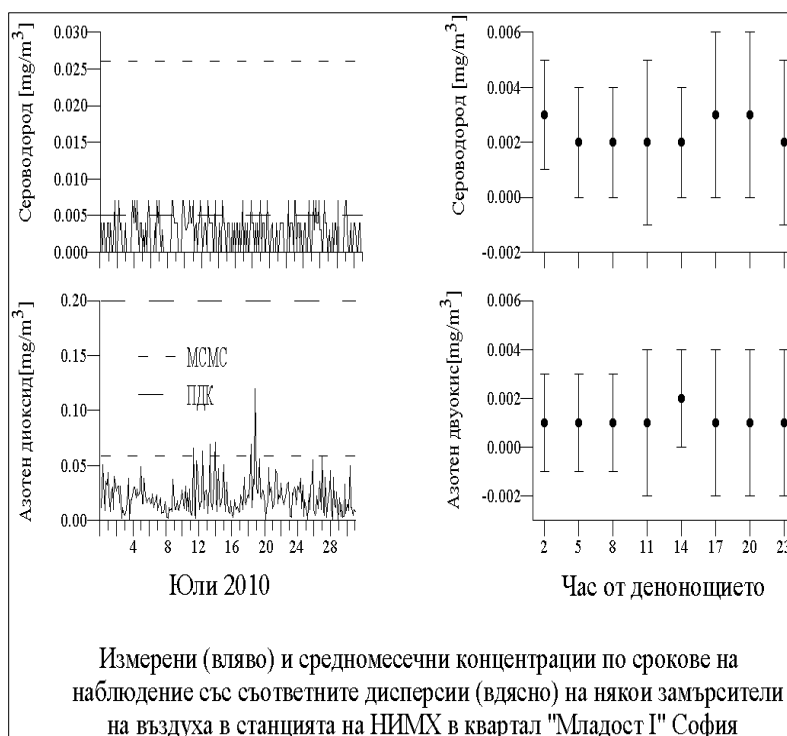
Регистрираното съдържание на серен диоксид и фенол в атмосферата на София през месеца е по-ниско от еднократните и средноденонощни пределно допустими концентрации (ПДК), а също и от многогодишните средни месечни стойности (МСМС). Концентрацията на сероводород в 7 денонощия от месеца е била равна на или до 70 % по-висока от средноденонощната ПДК. В 33 случая еднократната ПДК за сероводород е превишавана до 40 %. На 19.VII е измерено едно превишение на концентрацията на азотен диоксид над средноденонощната ПДК с 18 %.

В Бургас не са измерени превишения на нормите за всички следени показатели за чистотата на атмосферния въздух (серен и азотен диоксид, фенол и сероводород).

Във Варна се следят серен и азотен диоксид и прах. През юли не са измерени превишения на нормите за всички следени показатели за чистотата на атмосферния въздух.

В Плевен се измерват серен и азотен диоксид и прах. През юли са регистрирани 2 пъти превишения на средноденонощната ПДК за съдържание на прах до 23 %.

В Пловдив се следят серен и азотен диоксид и прах. Превишения на средноденонощната ПДК за съдържание на прах са регистрирани в 2 денонощия на 2.VII с около 60 % и на 21.VII с около 12 %. Средноденонощната норма за азотен диоксид е леко превишавана в 9 денонощия до 27 %.

2. КИСЕЛИННОСТ НА ВАЛЕЖИТЕ

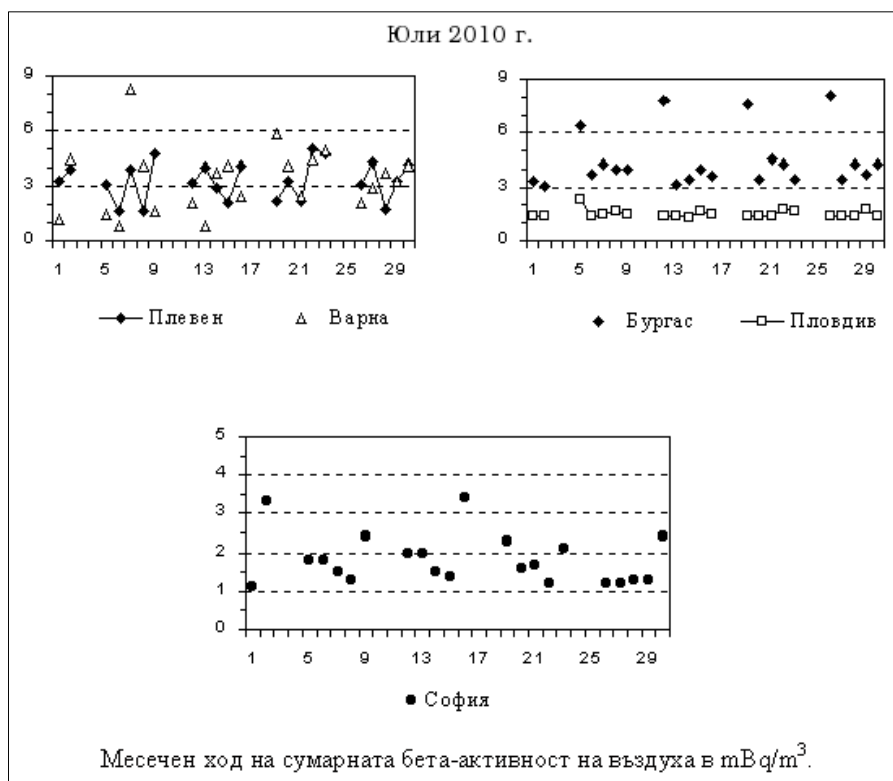
Пробите за анализ на киселинността на валежите се събират 4 пъти в денонощието (на 6 часа) в 33 синоптични и 4 климатични станции на територията на цялата страна.

Средните месечни стойности на рН за пунктовете са в киселинната област на скалата в 46.9 % от всички станции, като най-киселинни са средномесечните стойности край Елхово (рН=4.42), а най-алкални – в Хасково (рН=7.47).

3. РАДИОАКТИВНОСТ НА ВЪЗДУХА

Радиоактивността на атмосферата се следи регулярно по данни от мрежата на НИМХ-БАН, като в регионалните лаборатории в градовете София, Пловдив, Варна, Бургас и Плевен се измерват ежедневно атмосферни проби (атмосферен аерозол на филтър, атмосферни отлагания и валежи).

Средните месечни стойности на общата бета-радиоактивност на атмосферния аерозол в приземния въздух през юли 2010 г., измерени 120 часа след пробовземането на филтъра, варират от 1.5 до 4.5 mBq/m³. Средните стойности са сравними и по-ниски от тези през юни. Измерените максимални дневни стойности са сравними с тези през юни в София, Бургас и Варна, а в Пловдив и Плевен са по-ниски от тези през юни.

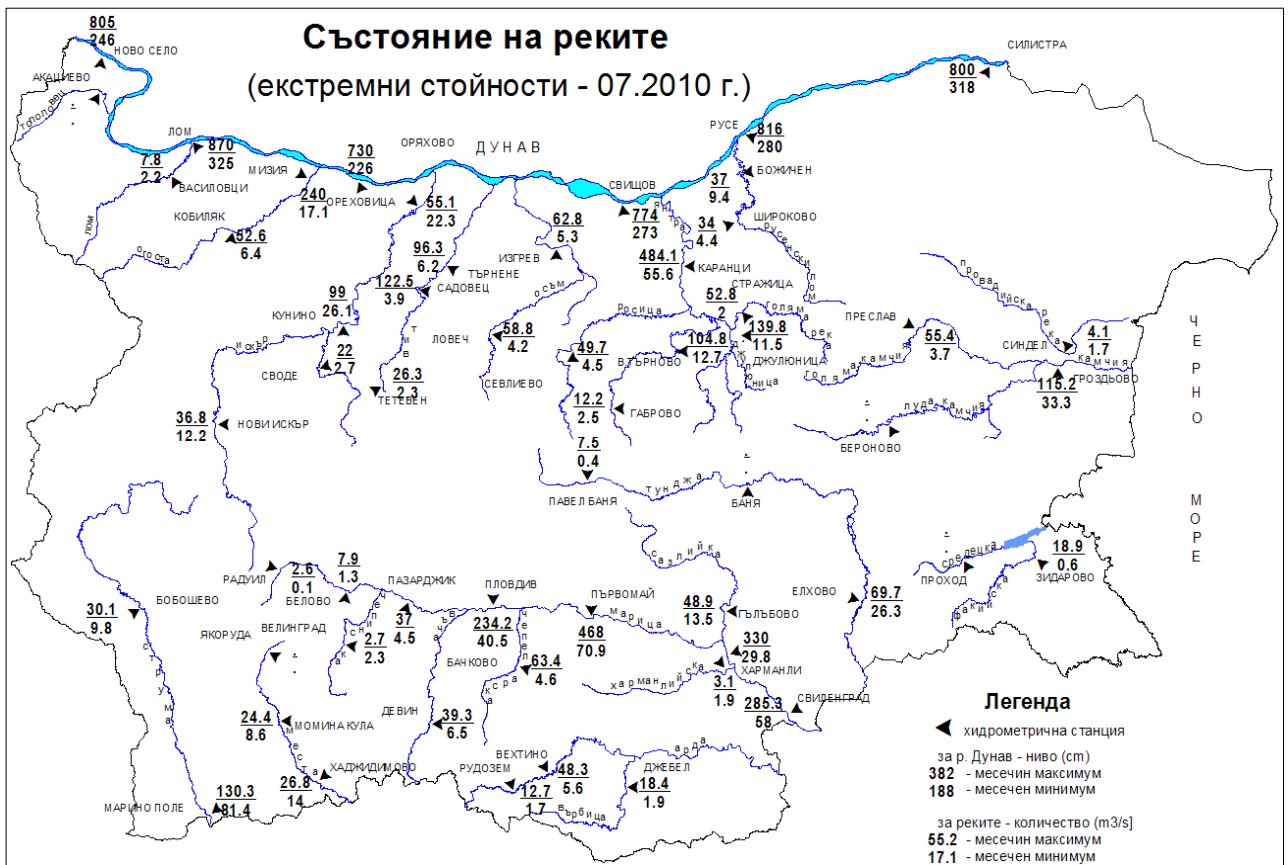
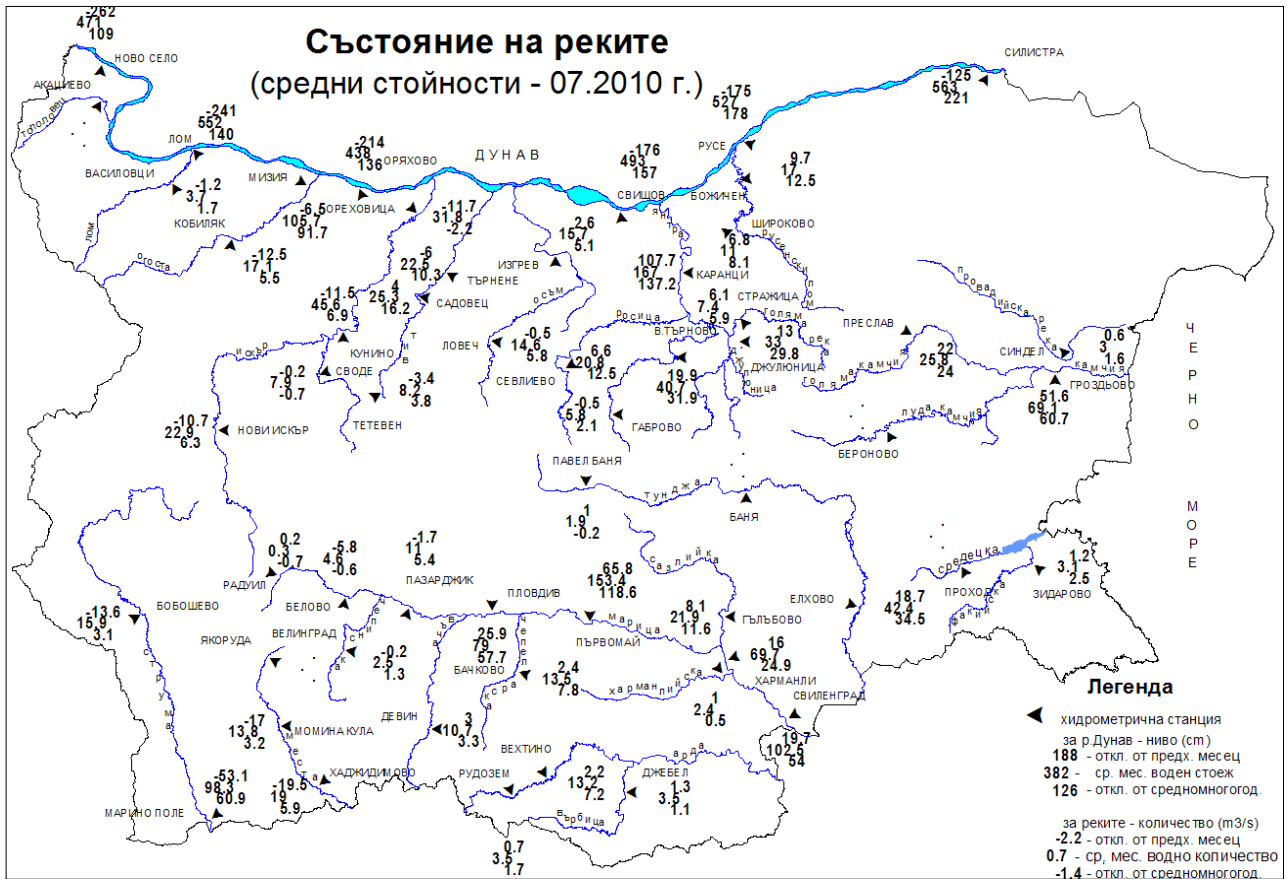

При интерпретацията на данните трябва да се има предвид, че поради преустановяване на дежурствата в лабораториите, набирането и измерването на аерозолни проби през почивните и празнични дни е спряно.

Запазват се непрекъснатите наблюдения върху радиоактивността на атмосферните отлагания и валежите. Стойностите на дългоживущата обща бета-радиоактивност на атмосферните отлагания и валежите за станциите от мрежата на НИМХ през юли 2010 г. са в границите на фоновите вариации.

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

Падналите валежи през различни периоди от юли, които в много райони бяха интензивни, продължителни и с големи сумарни количества, увеличаваха оттока на голяма част от наблюдаваните реки в страната, най-силно на реките в източната половина на Дунавския водосборен басейн, черноморските реки и във водосбора на р. Марица. Общият обем на речния отток през юли се увеличи в Дунавския водосборен басейн с 36 %, а в Черноморския водосборен басейн приблизително 4 пъти в сравнение с предходния месец. В Беломорския водосборен басейн обемът на речния отток намаля със 7 % спрямо юни. През юли обемът на

речния отток значително надвиши нормата за месеца в Дунавския водосборен басейн над 3 пъти, в Беломорския водосборен басейн 2.5 пъти, а в Черноморския водосборен басейн 7 пъти.

В Дунавския водосборен басейн няколко пъти през юли беше регистрирано повишаване на нивата на почти всички наблюдавани реки с 10 до 70 cm. Най-силно, със 111 до 300 cm, се повишиха нивата на реките Вит, Осъм и Янтра (по целите течения) през периода 24–28.VII, а за р.Янтра при Каранци, притоците ѝ Голяма река (при Стражица) и Джулюница (при едноименното село) и за реките Черни Лом (при Широково) и Русенски Лом (при Божичен). Почти същото по големина повишаване на нивата, със 121 до 278 cm, беше наблюдавано и през първото десетдневие на юли. Средномесечният отток на реките в източната половина на Дунавския водосбор (на изток от р.Осъм) е по-голям в сравнение с оттока през юни, а при всички пунктове за наблюдение, в целия водосбор, надвиши нормата за юли.

В Черноморския водосборен басейн повишаване на речните нива с 10 до 80 cm беше наблюдавано няколко пъти през юли. Най-силно, със 104 до 222 cm, се повишиха нивата на реките Голяма Камчия при Преслав, Камчия при Гроздьово и Факийска при Зидарово през периода 8–16.VII. Средномесечният отток през юли на всички наблюдавани реки в този водосборен басейн неколкостранно надвиши както оттока през юни, така и нормата за юли.

В Беломорския водосборен басейн повишаване на речните нива с 10 до 80 cm беше наблюдавано в отделни дни през първото и третото десетдневие на месеца. Най-силно, с 90 до 173 cm, се повишиха нивата на реките Марица в участъка Пловдив–Харманли и на някои от притоците в тази част на реката (Чепеларска при Бачково, Сазлийка при Гълъбово) през периода 24–27.VII и Тунджа при Елхово през периода 6–13.VII. Средно за месеца речният отток при всички пунктове за наблюдение, с изключение на най-горното течение на Марица (участъкът Радуил – гара Белово) е по-голям в сравнение с оттока през юни и надвиши нормата за юли.

Общият обем на речния отток към крайните створове на по-големите реки в страната е 1884 млн.м³, с 24 % по-голям от оттока през юни и 3 пъти по-голям от нормата за юли.

През юли нивото на р.Дунав в българския участък беше със силно изразена тенденция към понижаване. Средномесечното ниво на реката при всички пунктове за наблюдение е със 125 до 262 cm по-ниско в сравнение с юни, но все още със 109 до 221 cm над нормата за юли.

Забележка: Данните са от 08 ч.

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

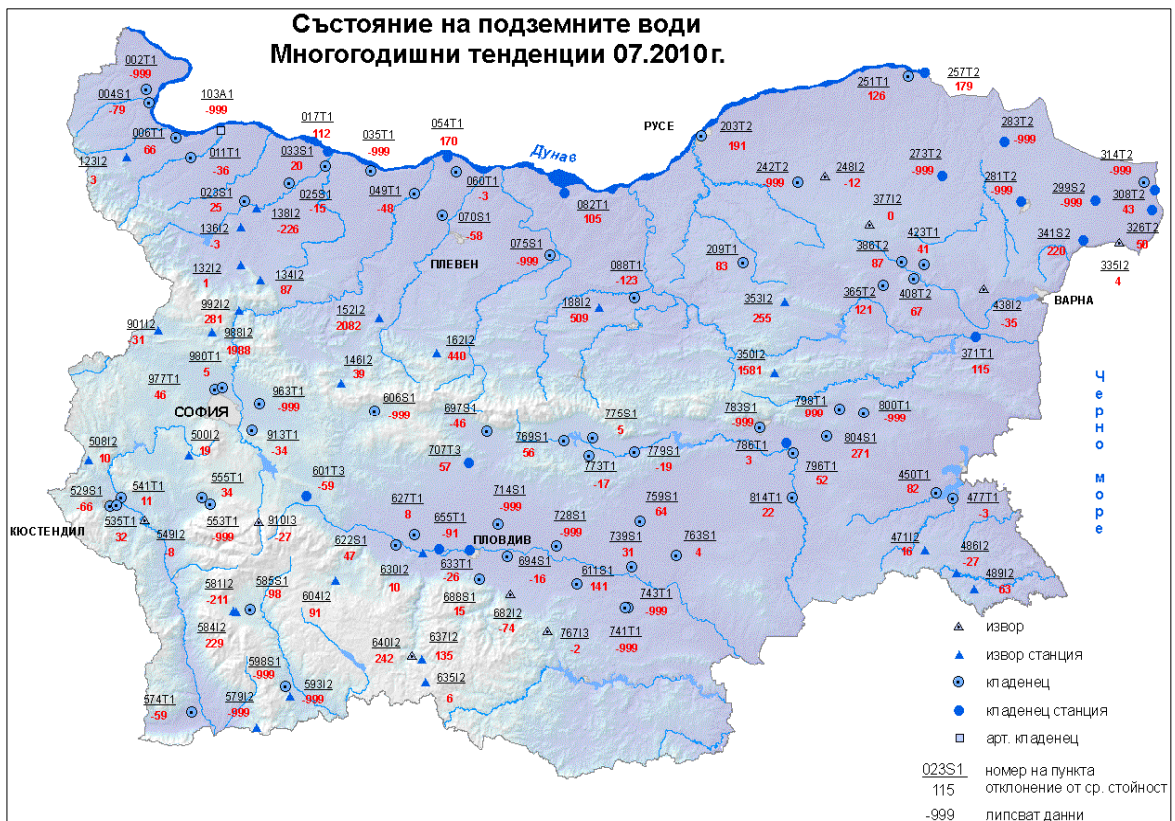
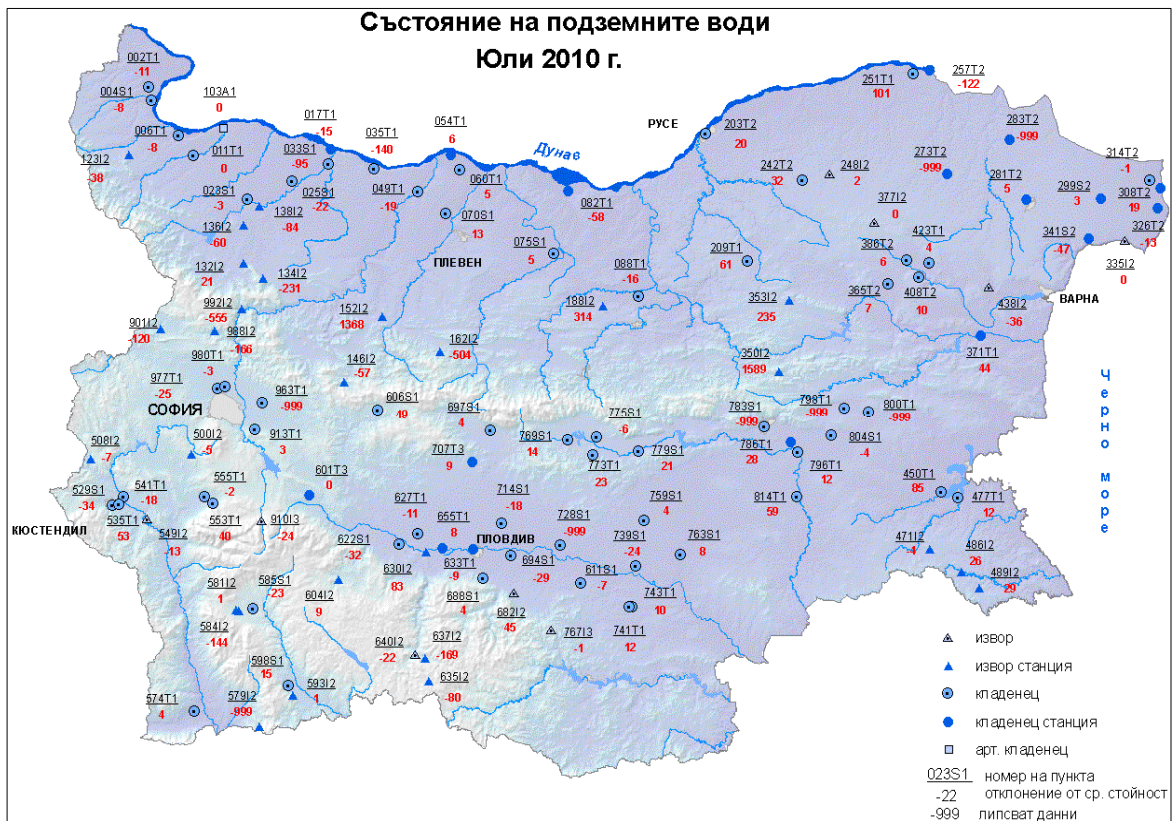
През юли изменението на дебита на изворите се характеризираше с големи пространствени вариации и слабо изразена тенденция на спадане. Понижение на дебита беше установено при 21 наблюдателни пункта или в около 58 % от случаите. Най-съществено беше спадането на дебита в Нишавски, Милановски и Етрополски карстови басейни, както и в басейна на студентите пукнатинни води в Източнородопски район. В тези случаи средномесечните стойности на дебита на изворите са под 60 % (от 30 до 57 %) от стойностите през юни. Най-съществено повишение на дебита от 158 до 915 % спрямо юни беше установено в Ловешко–Търновски и Котленски карстови басейни, както и в басейна на Преславска антиклинала.

За нивата на подземните води от плиткозалягащите водоносни хоризонти (тераси на реки, низини и котловини) пространствените вариации бяха с много слабо изразена тенденция на покачване. Повишение на водните нива с 2 до 184 cm спрямо юни беше регистрирано при 35 наблюдателни пункта или в около 51 % от случаите. Най-съществено беше повишението на нивата на места в терасите на реките Дунав, Русенски Лом, Русокастренска и Тунджа, както и в Софийска и Кюстендилска котловини. Понижение на водните нива с 2 до 140 cm бе установено при 34 наблюдателни пункта, като най-съществено беше то за подземните води на места в терасите на реките Дунав и Скът.

Положителна тенденция с изменение на нивата от 10 до 12 cm имаха подземните води в Хасковски басейн.

Нивата на подземните води в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България имаха пространствено разнообразие на вариациите с отклонения от средните стойности за юни от –47 до 39 cm и добре изразена положителна тенденция.

През юли нивата и дебитите на подземните води в дълбоко залягащите водоносни хоризонти и водонапорни системи имаха голямо пространствено разнообразие на вариациите с по-добре изразена положителна тенденция. Изменение от –1 до 10 cm и преобладаваща тенденция на покачване имаха нивата на подземните води в малм-валанжкия водоносен комплекс на Североизточна България. Подобна тенденция с изменение на водните нива от –122 до 32 cm имаха подземните води в барем-аптския водоносен комплекс на същия район на страната. Повишиха се нивата на подземните води в подложката на Софийския грабен, в Средногорската водонапорна система и в приабонската система в обсега на Пловдивски грабен съответно с 2, 9 и 12 cm. Останаха без изменения нивата на подземните води в обсега на Ихтиманската водонапорна система.

Без изменение през периода е дебитът на подземните води в обсега на Ломско–Плевенската депресия, а се понижи с 0.020 l/s дебитът в Джермански грабен.

В изменението на запасите от подземни води през юли беше установена по-добре изразена тенденция на покачване при 67 наблюдателни пункта или в около 64 % от случаите. Повишението на водните нива с 3 до 286 cm спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности беше най-голямо за подземните води на места в терасите на реките Дунав, Камчия, Марица и Тунджа, в Сливенска котловина, в сарматския водоносен хоризонт, както и в малм-валанжкия и барем–аптския водоносни комплекси на Североизточна България, на които нивата предимно се повишиха. Покачването на дебита с отклонения от месечните норми от 1.00 до 2082 l/s беше най-голямо в Искрецки, Етрополски, Ловешко–Търновски и Котленски карстови басейни, както и в басейните на Тетевенска и Преславска антиклинали. В тези случаи дебитът на изворите е от 206 до 878 % от нормите за юли. Понижението на водните нива (с 1 до 198 cm) спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности е най-съществено за подземните води на места в терасите на реките Янтра, Места и Марица, в Горнотракийска низина и Карловска котловина. Понижението на дебита, с отклонения от нормите от 0.48 до 226 l/s беше най-голямо в Градешнишко–Владимировски и Нишавски карстови басейни, както и в басейна на студените пукнатинни води в Източнородопски район. В тези случаи дебитът на изворите е от 38 до 63 % от нормите за юли.

Генерален директор НИМХ доц. д-р Георги Корчев
Телефон: 975-39-96
Факс: 988-03-80, 988-44-94
Телефонна централа: 462-45-00
1784 София, бул. “Цариградско шосе” 66

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Главен редактор доц. д-р П. Симеонов
Редакционен секретар доц. д-р Т. Маринова
доц. д-р В. Казанджиев
доц. д.ф.н. Ек. Бъчварова
доц. д-р М. Мачкова
гл.ас. д-р И. Господинов
Редакция и компютърна подготовка Б. Калчева

ПОДГОТВИЛИ МАТЕРИАЛИТЕ ЗА БРОЯ

Част I. М. Попова, гл.ас. д-р И. Господинов, гл. експ. П. Димитрова
Част I.б. доц. д-р П. Симеонов, гл.ас. д-р И. Господинов
Част II. Д. Жолева, Я. Маринова, доц. д-р В. Казанджиев
Част III. гл.ас. Бл. Велева, доц. д-р М. Коларова, Л. Йорданова
доц. д.ф.н. Ек. Бъчварова, Христина Кирова-Гълъбова
Част IV. инж. Г. Здравкова, инж. Б. Христов
Част V. доц. д-р М. Мачкова
Уеб страница инж. Ц. Младенова

Печат Е. Замфиров
Формат 70/100/8
Поръчка – служебна
Тираж 26
Издание на НИМХ

© Национален институт по метеорология и хидрология, БАН

София, 2010